

Cultuureducatie Verrijkt je Kijk!

Cultuureducatie met Kwaliteit

Projectplan 2021 - 2024

Midden Holland

Aanvraag Fonds voor Cultuurparticipatie

20 - 10 - 2020

Samengesteld door:

Brede School Gouda

Cultuureducatiegroep

Cultuurhuis Garensponnerij

Regio Midden Holland

Stichting Cultuurvijver

Stichting Vonk

Studio 01

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	3
2. Inleiding	4
3. Reflectie op de stand van zaken CmK	6
Cultuureducatie binnen de regionale context	6
Prestatiegegevens CmK 2	6
Inhoudelijke reflectie CmK2 Midden Holland	6
4. Uitgangspunten	10
5. Activiteiten 2021-2024	10
Doelgroepen	10
Professionalisering	10
Samenwerking scholen en culturele instellingen	16
Integratie van cultuureducatie met andere vakken	17
Verbinden van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie	18
Risicoanalyse	19
6. Samenwerking	22
7. Kennisdeling	25
8. Monitoring en evaluatie	26
9. Planning	27
10. Begroting	28
Bijlage 1: Uitgangspunten	30
Kwalitatieve cultuureducatie	30
Procesgerichte didactiek	30
Gelijke kansen	31
Verbinding binnen- en buitenschools.	31

1. Samenvatting

Met veel enthousiasme is in de vijf gemeenten van de regio Midden Holland in de afgelopen acht jaar deelgenomen aan de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK). In deze acht jaar is er volop ingezet in de samenwerking tussen (basis)scholen en culturele instellingen in Midden Holland. Dit heeft geresulteerd in een waardevolle basis in vraaggericht cultureel aanbod en goede contacten met scholen.

Uitgangspunt voor de nieuwe periode CmK3 is het voortbouwen op de waardevolle ontwikkelingen die de afgelopen twee periodes tot stand zijn gekomen. Ons hoofddoel is het bereiken van kwalitatieve (integrale) cultuureducatie met focus op gelijke kansen voor alle kinderen. Vanuit dit hoofddoel worden twee accenten aangebracht voor de regio Midden Holland, waarbij we uitgaan van de lokale kracht:

1. Het voortzetten van professionalisering en coaching van scholen volgens een tweesporenbeleid voor zowel reeds bereikte scholen als nieuwe scholen. We stellen per school een ontwikkeltraject op vanuit de ambitie van de school. Binnen dit traject bieden we coaching, (team)trainingen en co-teaching. Daarbij anticiperen we op de ontwikkelingen rondom het nieuwe curriculum.
2. Het stimuleren van duurzame intensieve samenwerking tussen het onderwijs en het culturele veld. In de nieuwe periode wordt door middel van co-creatie en het werken met aanbodsdoelen en inhoudslijnen van SLO aan verdere verdieping en kwaliteit gewerkt.

Daarnaast wordt er in de verschillende gemeenten, op basis van de lokale ambitie, gewerkt aan onderstaande subdoelen:

- Het ontwikkelen van integrale cultuureducatie in verbinding met andere vakken door het geven van trainingen en het implementeren van o.a. procesgerichte didactiek.
- Het verbinden van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie door te werken met aanbodsdoelen en het bieden van activiteiten volgens de drietrapsraket¹. Ook zoeken we de samenwerking op met BSO's.

Omdat de CmK coördinatoren allen werken vanuit aan een culturele instelling en de meeste van hen geen onderwijsachtergrond hebben, is het perspectief in CmK 2 voornamelijk vanuit de culturele instellingen geweest. In CmK 3 is het uitgangspunt om nog meer vanuit het onderwijs te gaan kijken. De scholen zullen intensiever worden begeleid in het realiseren van kwalitatieve (integrale) cultuureducatie. In de nieuwe periode gaan de vijf gemeenten van de regio Midden Holland een samenwerking aan met Cultuureducatiegroep als penvoerder. In deze rol zal Cultuureducatiegroep vanuit haar expertise bijdragen aan het verbeteren van de begeleiding van scholen.

Onze ambitie is groot. In het projectplan is te lezen hoe wij hier invulling aan geven.

¹ Trap 1: Kinderen maken kennis met een onderwerp tijdens een workshop op school
Trap 2: Kinderen verdiepen zich in dat onderwerp door een korte naschoolse cursus te volgen
Trap 3: Kinderen verbinden zich door lid te worden/deel te nemen aan het reguliere aanbod.

2. Inleiding

Na twee eerdere succesvolle periodes Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) in Midden Holland staan we nu aan de vooravond van een nieuwe vierjarige periode. Vanuit een terugblik op de afgelopen jaren geven we een toelichting op de plannen voor de komende subsidieperiode. Uitgangspunt is hierbij om gebruik te maken van de lokale kracht van cultuureducatie in Midden Holland en dit uit te breiden met expertise vanuit de nieuwe penvoerder.

Voor deze nieuwe subsidieperiode hebben de gemeenten van Midden Holland Cultuureducatiegroep gevraagd op te treden als penvoerder. Cultuureducatiegroep (CEG) heeft de afgelopen jaren ruimschoots ervaring opgedaan met het penvoerderschap in regio Holland Rijnland. Cultuureducatiegroep onderscheidt zich hierin door vanuit het onderwijs te kijken naar cultuureducatie. De komende periode zal CEG in samenwerking met de Cultuurnetwerker, Cultuurhuis Garensponnerij, Brede School Gouda, Stichting Vonk, Stichting Cultuurvijver en Studio 01 werken aan de doelstellingen voor CmK3.

We zullen dan ook doorgaan op de ingeslagen weg en deze combineren met de werkwijze die Cultuureducatiegroep in het CmK project in Holland Rijnland heeft gehanteerd.

Doelstellingen vanuit de regeling

Het hoofddoel van Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 is duurzame kwaliteitsverbetering van integrale cultuureducatie door samenwerking tussen het onderwijs en de culturele omgeving. Het zwaartepunt blijft liggen bij het professionaliseren van cultuureducatie in het basisonderwijs. Belangrijk focuspunt is daarmee gelijke kansen voor alle kinderen te realiseren om hun culturele en creatieve vaardigheden te ontwikkelen. Dit doen we door:

- Het werken volgens een tweesporenbeleid: een onderhoudsplan voor scholen die reeds hebben deelgenomen en speciale aandacht voor het bereiken van nieuwe scholen. In het bijzonder scholen met (een risico op) onderwijsachterstanden en scholen die zich in een omgeving bevinden met weinig cultuuraanbod.
- Het verbinden van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie d.m.v. de drietrapsraket om daarmee de culturele omgeving dichterbij de kinderen te brengen en toegang laagdrempeliger te maken.

Vanuit de doelstelling van de regeling hebben we gezamenlijke doelstellingen vastgelegd voor Midden Holland. Daarnaast hebben de gemeenten vanuit hun eigen lokale situatie hun ambitie bepaald en hoe zij deze willen realiseren.

Ambities CmK 2021- 2024

In dit projectplan stellen we onszelf fundamentele vragen hoe we kunnen investeren in kansengelijkheid in zowel de stedelijke omgeving (Gouda) als het landelijk gebied (Zuidplas, Waddinxveen, Krimpenerwaard en Bodegraven-Reeuwijk). Beiden vragen een specifieke aanpak. In het landelijk gebied is een beperkte culturele infrastructuur. Daarom is de ambitie om

cultuur naar de kernen te blijven halen door o.a. de verbinding van binnenschools en buitenschools leren te verbeteren. Ook zoeken we de samenwerking met de BSO's op.

We stellen ons de vraag hoe we scholen kunnen begeleiden om een brede basis voor cultuureducatie te bieden, omdat dit bijdraagt aan kinderen die opgroeien tot kritische burgers. Deze vragen werken we uit in professionalisering voor scholen, door het bieden van trainingen, ontwikkeltrajecten (middels het vijfstappenplan²), kennisdeling en aan te sluiten bij curriculumvernieuwing. Daarnaast zoeken we de samenwerking op met culturele aanbieders in het bieden van co-creatie projecten, waarbij in samenwerking tussen school en instellingen culturele activiteiten worden ontwikkeld en uitgevoerd. Ook bieden we co-teaching waarbij kennisdeling plaatsvindt tussen leerkracht en vakdocent.

² Stap 1: kennismaking en in kaart brengen behoeften en ambities school
Stap 2: teamtraining
Stap 3: focus en doelstelling bepalen
Stap 4: vastleggen te nemen stappen in schoolplan
Stap 5: evaluatie en vervolgspraken

3. Reflectie op de stand van zaken CmK

Cultuureducatie binnen de regionale context

De regio Midden Holland wil cultuureducatie bevorderen en op de agenda houden binnen het primair onderwijs, de culturele instellingen en de gemeenten. In de programmabegroting van de regio 2021-2024 staat beschreven: "Het streven is een zo breed mogelijk cultuurpalet in de regio hebben, afgestemd op de behoeften van het onderwijs en het aanbod van de culturele instellingen. De regionaal werkende cultuurnetwerker onderhoudt de contacten per gemeente zodat de lokaal geldende aandachtspunten, meegenomen worden in het geheel. Het beleidsterrein Cultuureducatie heeft in iedere gemeente een andere invulling." Zo leggen in Zuidplas alle scholen hun prestatiebox in en nemen scholen in verschillende gemeenten, o.a. Waddinxveen en Gouda, deel aan een cultuureducatief programma. De gemeente Gouda heeft naast CmK een combinatiefunctionaris cultuur bij het Jeugdtheaterhuis. Vanuit CmK zoeken we de samenwerking op met bestaande programma's en regelingen.

Prestatiegegevens CmK 2

Prestatiegegevens CmK 2	2019
Bereikt aantal scholen	64
Scholen met een visie op cultuureducatie	79%
Scholen met een cultuurplan	79%
Scholen met een gecertificeerde icc'er	69%
Scholen die werken aan deskundigheidsbevordering	78%

**Bovenstaande percentages zijn berekend op basis van deelnemende scholen CmK 3 om de percentages te kunnen vergelijken met genoemde percentages in de prestatieafspraken van CmK 3.*

Inhoudelijke reflectie CmK 2 Midden Holland

Deze reflectie is enerzijds gebaseerd op de reflecties van de CmK coördinatoren van de vijf gemeenten en anderzijds op de analyse die Cultuureducatiegroep als nieuwe penvoerder heeft gemaakt van de stand van zaken m.b.t. cultuureducatie in Midden Holland. We hebben hiervoor de doelstelling van CmK 3 aangehouden en op basis daarvan een stand van zaken in kaart gebracht.

Bereik van nieuwe scholen

In CmK 2 nam 65% van de scholen deel aan CmK. In CmK 3 staan we voor de uitdaging meer scholen te bereiken. We zien dat scholen de boot afhouden, o.a. door de hoge werkdruk.

Daarnaast is in de regio Midden Holland een groot aantal scholen met een protestant christelijke identiteit. De meeste van deze scholen hebben tot nu toe niet deelgenomen aan CmK. Het was voor de CmK-coördinatoren lastig om een ingang te vinden bij deze scholen.

Hoe gaan we de verbeterpunten aanpakken in de nieuwe periode?

- We houden deelname aan het ontwikkeltraject CmK laagdrempelig door te kijken naar de mogelijkheden van de school
- We zoeken de samenwerking op met de pabo van de Driestar Hogeschool voor het benaderen van christelijke scholen.

Professionalisering

In het relatiebeheer met de scholen kunnen nog stappen worden gezet. Er is meer proactieve begeleiding nodig om scholen te stimuleren deel te nemen. Ook wordt werkdruk gezien als belangrijke drempel voor scholen. Het bieden van professionalisering in de vorm van co-teaching zou daarbij kunnen helpen, echter blijft deelname van de scholen hieraan achter. Ook valt bijvoorbeeld de deelname van de scholen uit de regiogemeenten aan de inspiratiemiddagen tegen. De reisafstand is vaak een drempel. De icc-cursus wordt goed bezocht en inhoudelijk goed bevonden. Toch heeft 43% van de scholen nog geen gecertificeerde icc-er. De begeleiding van de scholen ligt zowel bij CmK-coördinatoren als cultuurcoaches. Verschillende gemeenten hebben aangegeven hier een kwaliteitsslag in te willen maken o.b.v. expertise van Cultuureducatiegroep. Er is in de regio Midden Holland geen uniform systeem van monitoring en evaluatie op schoolniveau en per gemeente die de vorderingen van de school binnen het project inzichtelijk maakt.

De deelname van culturele instellingen aan deskundigheidsbevordering blijft achter. Procesgerichte didactiek wordt inmiddels door een aantal aanbieders goed ingezet bij de ontwikkeling van nieuwe lessen.

Hoe gaan we de verbeterpunten aanpakken in de nieuwe periode?

- Investeren in relatiebeheer scholen door een vaste begeleider en actief benaderen van scholen.
- Inzetten op cultuureducatie in verbinding met andere vakgebieden.
- Inzetten op netwerkbijeenkomsten voor icc-ers in de individuele gemeenten.
- Aanbieders benaderen en informeren over mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering.
- Culturele instellingen stimuleren en ondersteunen in de ontwikkeling van procesgericht aanbod.
- Invoeren van een uniforme systematiek van monitoring en evaluatie van vorderingen binnen CmK3 op schoolniveau en per gemeente.

Samenwerking scholen en culturele instellingen

Er ligt een goede basis in de verschillende gemeenten. Het contact tussen de scholen en culturele instellingen is verbeterd. Scholen vragen om input en advies van de cultuurcoaches. Er is in een deel van de gemeenten een duidelijke lijn in kunst en cultuur voor de scholen. Vraag en aanbod sluit goed op elkaar aan. Dit is echter niet in alle gemeenten het geval. Scholen maken nog te weinig gebruik van de expertise van de culturele instellingen. Zowel de scholen als de culturele instellingen hebben er baat bij als ze regelmatig worden herinnerd aan de mogelijkheden die er zijn.

Hoe gaan we de verbeterpunten aanpakken in de nieuwe periode?

- Inspiratiebijeenkomsten en kennisdeling-bijeenkomsten organiseren voor de ICC-ers en aanbieders samen, zodat ze elkaar weten te vinden.
- CmK teamtrainingen voor zowel scholen als aanbieders.
- Scholen vanuit hun visie motiveren om actief te werken aan hun relatie met de culturele instellingen.
- Het belang van aansluiting bij het curriculum van de school blijven uitdragen en aanbieders blijven betrekken in het proces.
- In het overleg van de educatoren kritisch kijken naar het huidige aanbod en de relatie met de scholen.

Kennisdeling

Er is tijdens CmK2 geen duidelijke gezamenlijke invulling aan kennisdeling gegeven. Hier is wel behoefte aan. Het theoretisch kader van waaruit gewerkt wordt, kan duidelijker gekaderd en rijker zijn. Icc-ers en aanbieders hebben in CmK2 structureel kennis gemaakt met procesgericht werken. Workshops van aanbieders zijn steeds meer gericht op co-teaching. Ook de contacten tussen de cultuurcoaches en aanbieders zijn versterkt onder begeleiding van de CmK-coördinatoren. Er zijn vanuit CmK gastlessen verzorgd aan de studenten van de PABO Driestar (minor cultuureducatie). De overleggen van de werkgroep CMK worden niet door iedereen als effectief ervaren. Er is behoefte aan structuur en doelstellingen voor de werkgroepoverleggen.

Hoe gaan we de verbeterpunten aanpakken in de nieuwe periode?

- Duidelijke invulling geven aan kennisdeling door vaste kennisdelingsactiviteiten te organiseren met een heldere structuur en duidelijke doelstellingen.
- Keuzes maken in het theoretisch kader als uitgangspunt voor CmK3 (Zie bijlage 1: Uitgangspunten)
- CmK werkgroepoverleggen duidelijke kaders en doelen geven.

Vakintegratie

In alle gemeenten is er aandacht voor vakintegratie zowel in het scholen van leerkrachten als in de (co-creatie) projecten. Dit moet geborgd worden en uitgebreid.

Hoe gaan we de verbeterpunten aanpakken in de nieuwe periode?

- In de nieuwe periode is er meer aandacht voor het borgen van werken met procesgerichte didactiek, o.a. in het onderhoudsplan. Ook zullen aanbieders worden geschoold in procesgerichte didactiek.

Verbinding binnen- buitenschools

Veel culturele activiteiten zijn vormgegeven volgens de drietrapsraket: met één of meerdere lessen onder schooltijd, 5 á 8 na schooltijd en daarna is er de mogelijkheid om aan te sluiten bij het reguliere aanbod. Veel kinderen (uit aandachtsgebieden) zijn in aanraking gekomen met aanbod dat op een laagdrempelige manier is aangeboden. De structurele verbinding van

binnen- en buitenschools kan echter beter en de doorstroming naar de instellingen is niet optimaal. In enkele gemeenten is in CmK2 gestart met training van BSO-medewerkers in cultuureducatie met kwaliteit. Cultuureducatiegroep heeft door haar rol in de proeftuin Verwonder om de Hoek 2020 veel ervaring en expertise opgebouwd in het verbinden van binnen en buitenschools cultuureducatie en het bereiken van kinderen in achterstandssituaties.

Hoe gaan we de verbeterpunten aanpakken in de nieuwe periode?

- Met educatoren m.b.v. aanbodsdoelen werken aan nog sterkere verbinding van het naschoolse aanbod aan het curriculum op school.
- Kinderen beter informeren over mogelijkheden voor doorstromen naar regulier aanbod.
- Structureel overleg met BSO's.
- We bieden trainingen en co-teaching aan voor BSO medewerkers.

Verandering van perspectief

We zien dat het perspectief de afgelopen CmK periode met name is geweest vanuit de culturele instellingen. De meeste CmK-coördinatoren zijn vanuit een culturele instelling betrokken bij CmK. De meeste CmK-coördinatoren hebben geen achtergrond in het onderwijs. Uitgangspunt voor CmK3 is om meer te kijken vanuit het onderwijs. De scholen zullen intensiever begeleid worden. Per school wordt een plan gemaakt: Wat willen we met de school bereiken? Hoe waarborgen we de ontwikkeling die met de projecten in CmK2 is ingezet op scholen? In deze nieuwe samenwerking is de expertise van Cultuureducatiegroep van toegevoegde waarde. De adviseurs van Cultuureducatiegroep hebben allen een achtergrond in het basisonderwijs en een HBO+/academische opleiding op het gebied van Cultuureducatie.

In CmK 2 sloten de vijf gemeenten aan bij een groter geheel en waren de doelstellingen met daaraan verbonden begroting niet in overleg met de gemeenten geformuleerd. Voor CmK3 heeft Cultuureducatiegroep als penvoerder het proces begeleid om tot een basisplan te komen waar iedere gemeente zich aan conformeert. Aanvullend zijn met iedere gemeente eigen doelstellingen en een begroting vastgesteld.

Hoe gaan we de verbeterpunten aanpakken in de nieuwe periode?

- Intensievere begeleiding op maat van de scholen door een vaste cultuurcoach/CmK-coördinator
- Doelstellingen en begroting per gemeente o.b.v. de lokale situatie
- Kennisdeling tussen adviseurs cultuureducatie van Cultuureducatiegroep en CmK-coördinatoren en cultuurcoaches

4. Uitgangspunten

*“De kunsten en het erfgoed laten ons het eigene met andere ogen zien.”*³ Minister van Engelshoven.

Cultuureducatie verrijkt je kijk! Cultuur gaat over het menselijk denken, doen en maken (in het heden en verleden). Kunst is hier een uiting van. Sinds mensenheugenis wordt er gezongen, gedanst, gespeeld en getekend. Het maakt ons mens. Ook in het heden is kunst en cultuur nog altijd van belang voor onze ontwikkeling. Het is essentieel voor het opgroeien tot kritische burger. De regeling Cultuureducatie met Kwaliteit biedt ons de mogelijkheid om kwalitatieve integrale cultuureducatie (verder) te waarborgen in het onderwijs. Voor de uitgangspunten waar wij dit projectplan op baseren, verwijzen wij u naar Bijlage 1: Uitgangspunten.

5. Activiteiten 2021-2024

Doelgroepen

- Kinderen van 4-12 jaar binnen en buiten school(tijd), met aandacht voor gelijke kansen.
- Leerkrachten, directeuren en schoolbestuurders.
- Medewerkers van BSO's.
- Zzp-ers en educatie- en kunstprofessionals van culturele instellingen.

Professionalisering

Om kwalitatieve cultuureducatie te bewerkstelligen op alle scholen in Midden Holland, zetten we in op een tweesporenbeleid, teamtraining en co-teaching, betere samenwerking met schoolbesturen en volgen we de ontwikkelingen rondom het nieuwe curriculum.

Tweesporenbeleid

Eenzijds wordt de begeleiding voortgezet van scholen die reeds deelnamen aan CmK, anderzijds wordt intensief ingezet op het bereiken van nieuwe scholen en scholen die de

³ Cultuur in een open samenleving, OCW 13-03-2018. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/03/12/cultuur-in-een-open-samenleving>

basisinfrastructuur nog niet op orde hebben. Deze scholen hebben nog geen visie op cultuureducatie, cultuurplan en/of gecertificeerde icc-er.

Reeds bereikte scholen

Scholen die in de vorige twee CmK periodes hebben deelgenomen, worden blijvend begeleid in het verdiepen en borgen van goede cultuureducatie. Scholen vinden het belangrijk om cultuureducatie op de agenda te houden en ondersteuning zorgt ervoor dat het beter onder de aandacht blijft. Voor deze scholen wordt een ontwikkeltraject in de vorm van een 'onderhoudsplan' opgesteld, bestaande uit:

- jaarlijks advies bij het samenstellen van een programma van activiteiten passend bij het programma van dat schooljaar;
- begeleiding van een vaste cultuurcoach en/of cmk-coördinator.
- begeleiding van scholen die nog niet het vijfstappenplan hebben doorlopen;
- een evaluatiegesprek aan het einde van ieder schooljaar: waarin we het cultuurplan evalueren en bijstellen voor het komende schooljaar, zodat deze kunnen worden opgenomen in het jaarplan;

Deze doelen willen we bereiken:

- 80 % van de (basis)scholen in Midden Holland doet mee aan CmK3. Dit komt neer op 79 van de 98 (basis)scholen. Waarvan 63 reeds bereikte scholen en 16 nieuwe scholen. Daarnaast beogen we 2 VO scholen te bereiken waarvan 1 nieuwe school.
- 100 % van deze deelnemende scholen heeft een schoolgedragen visie op cultuureducatie.
- 100 % van de deelnemende scholen heeft een cultuurplan met activiteitenplan.
- 100 % van de deelnemende scholen houdt jaarlijks een evaluatiegesprek.

Activiteiten:

- We stellen per school een onderhoudsplan op.
- De cultuurcoach en/of CmK-coördinator heeft minimaal 2x/jr contact met de scholen.
- We stimuleren scholen deel te nemen aan de icc-cursus.
- We adviseren elke school over mogelijk aanbod en zoeken naar passende aanbieders.
- We bieden scholen inzicht in hun budget voor cultuureducatie.
- We informeren scholen over de curriculumvernieuwing voor het leergebied Kunst en Cultuur.

Nieuwe scholen

De nadruk ligt in de nieuwe periode op het bereiken van nieuwe scholen, met name scholen met onderwijsachterstanden en in het landelijk gebied. In Midden Holland zijn daarnaast veel

christelijke scholen moeilijk te bereiken. In het kader van gelijke kansen nemen we de komende periode extra ruimte in zowel planning als begroting op om deze scholen te overtuigen deel te nemen aan Cultuureducatie met Kwaliteit.

Om te bepalen welke strategie het beste werkt in het bereiken van nieuwe scholen, zullen we op zoek gaan naar hoe we deze scholen binnen hun unieke situatie en behoeften kunnen helpen. Ook zetten we zoveel mogelijke onze partners en contacten in. Doordat de CmK-coördinator tevens de contactpersoon is voor cultureel aanbod, is er met het merendeel van de scholen al goed contact. Dit contact trachten we te intensiveren door een sterkere verbinding te leggen tussen het culturele aanbod en de doelstelling binnen cultuureducatie met Kwaliteit. Ook maken we gebruik van de (opgebouwde) expertise van de adviseurs van Cultuureducatiegroep om de begeleiding van (nieuwe) scholen te verbeteren. Om de christelijke scholen te bereiken, intensiveren we het contact met de Pabo van Driestar Hogeschool voor Christelijk onderwijs. De meeste van deze scholen hebben tot nu toe niet deelgenomen aan CmK. Het was voor de CmK-coördinatoren lastig om een ingang te vinden bij deze scholen. Het contact met de Pabo kan ons helpen beter aan te sluiten bij de identiteit en visie van de scholen. Ook het netwerk van de Pabo zou ons kunnen helpen meer ingang te vinden bij de christelijke scholen.

Deze doelen willen we bereiken:

- We werken met de nieuwe scholen toe naar de doelen zoals beschreven voor de reeds bereikte scholen. Bovendien gelden specifiek de volgende doelen:
- 100% van de scholen is geïnformeerd over de regeling en mogelijkheden die dit biedt.
- Elke nieuwe school heeft kennis van de aanbieders in zijn regio.
- De school is bekend met mogelijke vormen van samenwerking met culturele instellingen.

Activiteiten:

- De cultuurcoach / CmK-coördinator legt contact met de school of zoekt contact via de verschillende partners. We sluiten aan bij bestaande relaties.
- We leren de school kennen door navraag te doen bij verschillende partners en aan te haken bij gezamenlijke overlegmomenten.
- We intensiveren het contact met de Pabo van Driestar Hogeschool om meer christelijke scholen te bereiken en te helpen cultuureducatie aan te bieden die aansluit op hun identiteit.
- We stellen een ontwikkeltraject op a.d.h.v. de wensen en ambitie van de school.
- De school wordt intensief begeleid door een vaste begeleider.
- We professionaliseren de begeleiding van scholen door de expertise van CEG in te zetten.
- We werken aan draagvlak in het team door met leerkrachten, icc-ers en directie in gesprek te gaan.

- We bieden trainingen voor individuele leerkrachten om van hieruit een olievlek op school te creëren

Training en co-teaching

In het kader van de ontwikkeltrajecten zullen de volgende trainingen gegeven worden:

- ICC-cursus
- Teamtrainingen in het kader van het ontwikkeltraject (visiebijeenkomst, SWOT-analyse)

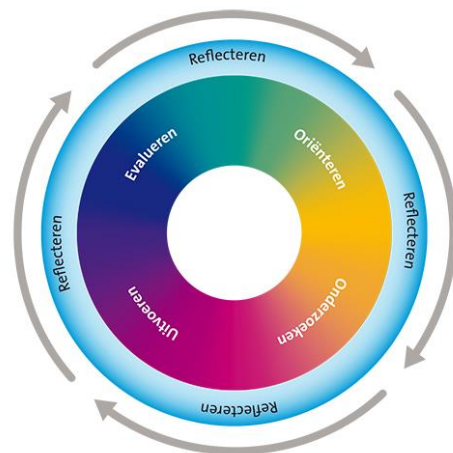
Om zowel leerkrachten als medewerkers van culturele instellingen/aanbieders handvatten te geven voor het uitvoeren en ontwikkelen van kwalitatief (integrale) cultuureducatie. Bieden we diverse trainingen aan:

- Procesgerichte didactiek (beeldende vorming, muziek, drama)
- Werken met inhoudslijnen en aanbodsdoelen (SLO).
- Diverse trainingen vanuit culturele instellingen

Procesgerichte didactiek

Procesgerichte didactiek biedt scholen handvatten om kwalitatieve cultuureducatie te bieden en inhoudelijke verbinding te leggen met andere vakgebieden. We ondersteunen scholen in het implementeren van deze didactiek door het bieden van de basistraining procesgerichte didactiek bij beeldend onderwijs, muziek of drama, afhankelijk van de vraag van de school. Nadat de leerkrachten één of meerdere (voorbeeld)lessen hebben uitgevoerd, vindt er een vervolgbijeenkomst plaats. In deze bijeenkomst wordt teruggekeken op de gegeven les en wordt de didactiek verdiept. Als een school zich nog verder wil professionaliseren in het werken met procesgerichte didactiek is het mogelijk om vervolgrtrainingen te volgen, gericht op het begeleiden van het creatieve proces van de kinderen en het ontwikkelen van lesmateriaal vanuit de didactiek. Verder bieden wij advies en coaching in het implementeren van de didactiek, zoals een co-teachingstraject in samenwerking met een culturele partner en advies bij het aanschaffen van een methode. In de aanloop naar de vernieuwing van het curriculum is bewust gekozen voor een begeleiding vanuit procesgerichte didactiek.

Verschillende onderdelen van de hierboven genoemde diensten worden ook aangeboden aan culturele instellingen en op basis van individuele inschrijving. Zo zullen we bijvoorbeeld de basistraining aanbieden voor individuele (vak)leerkrachten die zich willen scholen in de didactiek maar nog geen ruimte krijgen om de training als teamtraining in te plannen. Afhankelijk van de behoefte vanuit de scholen en cultuuraanbieders zal, o.a. in het kader van de curriculumvernieuwing, in de loop van deze periode het aanbod aangepast worden.

Co-teaching

Naast de bovengenoemde trainingen faciliteren we scholen in co-teachingstrajecten in samenwerking met culturele partners. Tijdens deze trajecten worden leerkrachten on-the-job getraind in bijvoorbeeld procesgerichte didactiek of lesgeven in een bepaalde kunstvakdiscipline. Bij co-teaching coacht een vakdocent de leerkracht in de klas. Samen bepalen ze leerdoelen, bereiden de les voor, geven de les en evalueren die. We brengen partijen bij elkaar, adviseren scholen bij de invulling van het traject vanuit hun visie en cultuurplan en volgen de uitvoering van het traject.

Deze doelen willen we bereiken:

- 85 % van de deelnemende scholen neemt deel aan deskundigheidsbevordering.
- 95 % van de deelnemende scholen heeft een gecertificeerde icc'er.
- Alle aanbieders en scholen zijn op de hoogte van de mogelijkheden voor co-teaching.

Activiteiten:

- We bieden jaarlijks een ICC-cursus aan;
- We bieden jaarlijks een verdiepingscursus ICC aan;
- We bieden jaarlijks een basistraining procesgerichte didactiek aan voor (vak)leerkrachten;
- We adviseren scholen en aanbieders vanuit hun visie en beleid in diverse mogelijkheden van deskundigheidsbevordering;
- We bieden scholen een traject rondom procesgerichte didactiek;
- We bieden trainingen procesgerichte didactiek voor schoolteams en individuele (vak)leerkrachten;
- We brengen partners bij elkaar voor co-teachingstrajecten o.b.v. verschillende disciplines en begeleiden het proces;

Schoolbesturen

Om de waardevolle ontwikkelingen in kwaliteit van cultuureducatie voort te zetten en te borgen vraagt het Fonds voor Cultuureducatie om schoolbesturen een stevigere rol te geven in het CmK-programma. Het is van belang dat schoolbesturen de waarde van kwalitatief goede cultuureducatie onderschrijven en hun scholen hierin willen stimuleren. Scholen van actieve besturen zijn meer gemotiveerd, geven een hogere prioriteit aan cultuureducatie en de ontwikkeling hiervan. Een samenspraak en visieontwikkeling bij de schoolbesturen op het gebied van cultuureducatie is daarom wenselijk. We stimuleren schoolbesturen in de regio een visie op cultuureducatie vast te stellen en begeleiden hen, zo wenselijk, hierbij. Om de borging van cultuureducatie op langer termijn vast te leggen, streven we naar het opnemen van cultuureducatie in het koersplan. Scholen kunnen op hun beurt vervolgens deze visie verder uitwerken in hun schoolplan en de acties die hieruit voortkomen meenemen in hun jaarplannen en begroting.

Deze doelen willen we bereiken:

- We stimuleren schoolbesturen een visie op cultuureducatie vast te leggen.

Activiteiten:

- We informeren schoolbesturen over het belang van een visie op cultuureducatie op bestuursniveau en de mogelijkheden binnen CmK.
- We begeleiden, waar wenselijk, schoolbesturen bij het bepalen van hun visie op cultuureducatie en stimuleren hen deze op te nemen in hun koersplan.

Curriculumvernieuwing

Binnen het onderwijs wordt gewerkt aan een herziening van het curriculum. Daarbij is Kunst en Cultuur één van de negen leergebieden. In het najaar van 2019 is een advies gepubliceerd van de ontwikkelteams van Curriculum.nu over de inrichting van het nieuwe curriculum. Op het moment van de totstandkoming van dit projectplan wordt dit advies behandeld in de Tweede Kamer. Hierna kan het curriculum verder worden uitgewerkt in kern- en tussendoelen. Het herziene curriculum krijgt dan waarschijnlijk op zijn vroegst in het schooljaar 2023-2024 zijn beslag in het onderwijs.

We maken in dit projectplan ruimte om vanaf het moment van de daadwerkelijke invoering van het nieuwe curriculum in de dagelijkse onderwijspraktijk, scholen te begeleiden bij de invoering van het vernieuwde curriculum voor cultuureducatie d.m.v. het bieden van deskundigheidsbevordering, advies en coaching. Ook bereiden we scholen en instellingen alvast voor op de komst van het nieuwe curriculum door hen te scholen in procesgerichte didactiek en inhoudslijnen en aanbodsdoelen. Deze kennis sluit goed aan op de richting waar het curriculum, op dit moment, in grote lijnen naar toe lijkt te gaan.

Deze doelen willen we bereiken:

- Alle deelnemende scholen en culturele instellingen zijn geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom curriculumvernieuwing voor Kunst & Cultuur.

Activiteiten:

- We informeren scholen en culturele instellingen over ontwikkelingen rondom curriculumvernieuwing.
- We anticiperen op de komst van het nieuwe curriculum door onze trainingen en diensten (door) te ontwikkelen.
- De CmK-coördinatoren en/of cultuurcoaches nemen jaarlijks deel aan verschillende netwerk- en scholingsbijeenkomsten.

Samenwerking scholen en culturele instellingen

Met elkaar willen we de kwaliteit van het cultuuronderwijs op scholen versterken door middel van intensieve samenwerking tussen onderwijs en de culturele sector. Dit doen we door middel van co-creatie en het werken met de aanbodsdoelen en inhoudslijnen van SLO. We maken daarbij gebruik van het gevestigde brede netwerk van scholen, culturele aanbieders (zowel binnen- als buitenschools) in de regio Midden Holland. Daarnaast zal het overgrote deel van de bestaande programma's met culturele activiteiten onder CmK 3 vallen via indirecte matching. (zie begroting pagina 28) Deze programma's en activiteiten worden meegenomen in de te bereiken doelen.

Aanbieders

De afgelopen CmK periode zijn al veel aanbieders actief betrokken geweest. Dit waren veelal aanbieders die binnenschools aanbod boden. We willen dat aanbieders optimaal aan kunnen blijven sluiten bij ontwikkelingen in het onderwijs zoals integrale cultuureducatie. We houden hen dan ook op de hoogte van zaken als procesgerichte didactiek, vakintegratie en curriculumvernieuwing.

Een goede en kwalitatieve aansluiting van de expertise die er binnenschools opgebouwd is door de cmk-coördinatoren en cultuurcoaches, icc-er, school en de vakdocent naar de buitenschoolse kunstprofessional, vraagt aandacht en afstemming. We zetten dan ook in op kennisdeling zoals de jaarlijkse regionale inspiratiemiddag voor scholen en aanbieders. Daarnaast zijn er op lokaal niveau websites waarop het aanbod van culturele aanbieders wordt verzameld voor de scholen, zodat zij een overzicht hebben van de mogelijkheden in de gemeente.

Co-creatie

Op 18 november 2019 heeft de Onderwijsraad het rapport Samen ten dienste van de school⁴ gepubliceerd. Het rapport pleit voor het inzetten op co-creatie voor het verstevigen van het onderwijs. Binnen CmK 3 ondersteunen we scholen bij het formuleren van hun vraag en brengen we hen in contact met een passende (lokale) aanbieder van cultuureducatie. Veel van de scholen vragen naar integrale cultuureducatie waarin cultuureducatie wordt verbonden met andere vakgebieden, hier spelen we op in. We denken mee in de invulling en organisatie van de co-creatie en financieren de uitvoering van het project. Daarbij zijn de projecten gericht op borging van kwalitatieve (integrale) cultuureducatie. Uitgangspunt voor de co-creatie tussen scholen en cultuuraanbieders zijn de inhoudslijnen en aanbodsdoelen van het SLO.

Samenhang door aanbodsdoelen

Door de aanbodsdoelen te gebruiken bij de ontwikkeling van activiteiten, komen aanbieders tot een beredeneerd programma, waarin de activiteiten, te gebruiken lesmateriaal en beoogd leerlinggedrag (bijv. in kind-, leer- of beheersingsdoelen) zijn benoemd. Door gebruik van de

⁴ <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2019/11/18/samen-ten-dienste-van-de-school>

inhoudslijnen en aanbodsdoelen wordt de verbinding met zowel leeractiviteiten binnen school als buiten school zichtbaar gemaakt. Hierin volgen we de landelijke ontwikkelingen en zoeken actief de samenwerking op met SLO⁵.

Voor de aansluiting binnenschools en buitenschools gaan we ook de buitenschoolse aanbieders trainen in het werken met aanbodsdoelen, zodat ook dit aanbod verbonden kan worden aan het binnenschoolse aanbod en de samenhang inzichtelijk is voor de scholen en ouders. Zie subdoel verbinding binnen- en buitenschoolse cultuureducatie.

Deze doelen willen we bereiken:

- 100% van de scholen krijgen de mogelijkheid om te werken met aanbodsdoelen en inhoudslijnen (SLO).
- 40 culturele instellingen beschrijven hun aanbod volgens aanbodsdoelen en inhoudslijnen (SLO).
- 100% van de culturele instellingen en 100% van de deelnemende scholen zijn op de hoogte van de mogelijkheden voor co-creatie.

Activiteiten:

- We informeren en trainen scholen en aanbieders op het gebied van aanbodsdoelen.
- We adviseren scholen en aanbieders in het toepassen van aanbodsdoelen voor het vormgeven van hun activiteitenprogramma.
- We ondersteunen scholen in het formuleren van vragen aan culturele instelling aan de hand van aanbodsdoelen.
- We adviseren en faciliteren scholen en culturele instellingen bij een co-creatietraject.
- We geven deskundigheidsbevordering een plek in de co-creaties.

Integratie van cultuureducatie met andere vakken

Cultuureducatie gaat over hoe wij naar de wereld en onszelf kijken. Daarmee biedt het veel kansen om vanuit de cultuureducatie de samenhang op te zoeken met andere vakgebieden. De samenhang kan betrekking hebben op het thema, onderwerp maar ook op vaardigheden. Er ontstaat een win-winsituatie doordat er (vakinhoudelijke)doelen worden behaald van zowel het kunstvak als het vak wereldoriëntatie. We spreken dan van vakinhoudelijke integratie. In de praktijk zien we dat bij het integreren van cultuureducatie met een ander niet-kunstvak (zoals wereldoriëntatie, taal en rekenen), de kwaliteit van cultuureducatie er vaak op achteruit gaat. Het ontbreekt leerkrachten aan vakinhoudelijke kennis en handvatten om tot een kwalitatieve integratie te komen. Procesgerichte didactiek biedt de leerkrachten houvast om tot een kwalitatieve integratie te komen.

⁵ <https://tule.slo.nl/inhoudslijnen/index.htm>

Deze doelen willen we bereiken:

- 40% van de scholen geeft een vorm van (integrale) cultuureducatie in verbinding met andere vakgebieden.
- Scholen die werken met procesgerichte didactiek, hebben handvatten om vanuit deze didactiek verbinding te leggen met andere vakgebieden.

Activiteiten:

- We ondersteunen scholen in het implementeren van integrale cultuureducatie o.a. vanuit procesgerichte didactiek.
- We trainen culturele aanbieders om in hun aanbod cross-overs te maken naar de andere vakgebieden van school (zoals taal, rekenen, wereldoriëntatie).

Verbinden van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie

Om meer samenhang tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie te realiseren, bewandelen we twee routes: een verbinding leggen tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en het scholen van BSO medewerkers. In alle gemeenten is reeds een rijk aanbod aan buitenschoolse cultuureducatieve activiteiten. In CmK 3 leggen we een verbinding tussen de binnen- en buitenschoolse cultuureducatie.

Lokale culturele activiteiten

In de komende CmK periode leggen we een verbinding tussen culturele activiteiten onder en na schooltijd en zetten daarbij zoveel mogelijk lokale partners in. Hierbij leggen we de focus op wijken met achterstandsscholen en op wijken/dorpen in het landelijk gebied waar de culturele infrastructuur beperkt is. Scholen met een risico op veel onderwijsachterstanden leerlingen krijgen bijvoorbeeld meer budget voor culturele activiteiten. Op die manier proberen we het verschil in culturele ervaringen die kinderen van huis uit meekrijgen te compenseren en zorgen we voor meer kansengelijkheid. Dit doen we volgens de drietrapsraket, zoals de Brede School Gouda heeft ontwikkeld:

- Trap 1: Onder schooltijd worden activiteiten verzorgd die leuk, goed en inspirerend zijn, zodat kinderen kunnen kennismaken met het onderwerp.
- Trap 2: In 5 tot 8 weken kunnen kinderen zich tijdens een naschoolse cursus laagdrempelig in het onderwerp verdiepen.
- Trap 3: Als kinderen zich nog meer willen verdiepen/bekwamen in het onderwerp, kunnen ze doorstromen naar het regulier aanbod.

Daarnaast werken we aan een sterkere verbinding tussen bestaande naschoolse activiteiten en de culturele activiteiten onder schooltijd. Hiervoor gaan we in gesprek met de verschillende

partners en zetten we in op scholing van onze culturele partners. Bijvoorbeeld in het werken met inhoudslijnen en aanbodsdoelen.

Scholing medewerkers BSO's

In CmK2 is in enkele gemeenten al een start gemaakt met het bieden van deskundigheidsbevordering aan BSO medewerkers. Dit zal in de volgende periode worden doorgezet en uitgebreid. Aandachtspunt is hierbij dat BSO medewerkers zich ontwikkelen en handelingsbekwaam worden in het geven van goede cultuureducatie. Bovendien leren BSO medewerkers wat er op de school gebeurt met cultuureducatie en hoe zij daar met hun activiteiten op kunnen aansluiten. Deze scholing gebeurt door het bieden van trainingen, maar ook door co-teaching in samenwerking met culturele partners

Deze doelen willen we bereiken:

- In alle gemeenten worden lokale culturele activiteiten georganiseerd volgens de drietrapsraket.
- 10 BSO medewerkers hebben een vorm van deskundigheidsbevordering gevolgd. De BSO's worden waar wenselijk betrokken bij kennisdeling.

Activiteiten:

- We bieden trainingen en co-teaching aan voor BSO medewerkers.
- We faciliteren inspiratie en kennisdeling tussen lokale culturele aanbieders van zowel binnen- als buitenschoolse cultuureducatie in de gemeente
- We bieden lokale culturele activiteiten aan volgens de drietrapsraket .
- We verbinden lokaal buitenschools aanbod aan het curriculum op de scholen door middel van de aanbodsdoelen.

Risicoanalyse

In aanvulling op de genoemde verbeterpunten in hoofdstuk 3: Reflectie noemen we hier mogelijke risico's die zich kunnen voordoen bij de uitvoering van het projectplan.

Kwalitatieve cultuureducatie

Bereiken nieuwe scholen

Door de hoge druk op het onderwijs leggen sommige scholen geen prioriteit bij cultuureducatie en willen niet deelnemen aan CmK.

Tegenmaatregel: Via de activiteiten die onder de indirecte matching vallen, zijn bijna alle scholen indirect al betrokken bij CmK. Via de aanbieder van deze activiteiten proberen we samenhang met het programma van de school te realiseren en mogelijkheden met de school te verkennen voor de volgende stap. Daarnaast zetten we in op vakintegratie. Uit ervaringen in het verleden blijkt dat dit voor sommige scholen een ingang geeft.

Teamtrainingen

Door hoge druk op het onderwijs is het soms niet mogelijk om als team deel te nemen aan een training.

Tegenmaatregel: leerkrachten kunnen zich ook op individuele basis inschrijven. Ook bieden we co-teaching aan wat veelal onder lesuren valt van de leerkrachten, waardoor dit een minder zware belasting zal zijn.

Schoolbesturen

De beoogde samenwerking met schoolbesturen komt niet van de grond.

Tegenmaatregel: vanaf de start van het project worden schoolbesturen goed geïnformeerd.

Nieuwe curriculum

Het nieuwe curriculum laat op zich wachten en maakt pas na Cmk 3 zijn intrede.

Tegenmaatregel: we volgen de ontwikkelingen en bereiden de scholen alvast voor op de richting waar het nieuwe curriculum op dat moment op lijkt te gaan.

Samenwerking scholen en culturele instellingen

Co-creatie

Scholen hebben geen tijd om co-creatie te starten/uit te denken

Tegenmaatregel: we verrichten veel voorwerk in het uitdenken van een co-creatie project, waardoor scholen enkel hoeven 'in te stappen' en dit zich gaandeweg verder vormt. Ook zetten we in op vakintegratie en/of lesstofvervangende lessen, waardoor scholen eerder geneigd zullen zijn om in te stappen.

Integrale cultuureducatie in verbinding met andere vakken

Scholen hebben geen ruimte voor een teambrede basistraining procesgerichte didactiek.

Tegenmaatregel: We bieden de training procesgerichte didactiek aan voor individuele leerkrachten welke op termijn een olievlek kunnen veroorzaken in de school.

Verbinden van binnen- en buitenschools leren

Samenwerking School-BSO

BSO's zijn moeilijk te benaderen voor een verbinding met de school op het gebied van cultuureducatie of doen niet mee met deskundigheidsbevordering.

Tegenmaatregel: Contact van de school met de BSO benutten en inzetten. Aansluiten bij een gezamenlijk overleg en noodzaak van verbinding naar voren brengen. Andere BSO's waar verbinding wel van de grond komt benoemen als voorbeeld.

Lokale culturele activiteiten

Naschoolse culturele activiteiten passen niet binnen het gestelde budget.

Tegenmaatregel: aanvraag additionele financiering bij lokale fondsen.

Samenwerking

Organisatie

Anders dan in voorgaande jaren is de insteek van het CmK-projectplan 2021-2024 dat het penvoerderschap bij Cultuureducatiegroep ligt en de uitvoering onder vijf partijen wordt verdeeld. Ondanks alle enthousiasme waarmee we zijn gestart is het mogelijk dat de samenwerking ergens in de knel komt.

Tegenmaatregel: wanneer dit het geval is, neemt Cultuureducatiegroep als projectleider de verantwoordelijkheid om een oplossing te vinden voor het herstel van de samenwerking.

Monitoring

Het Fonds voor Cultuurparticipatie onderzoekt momenteel de mogelijkheden om EVI 2.0 (nog in ontwikkeling) te gebruiken bij de monitoring van cultuureducatie.

Tegenmaatregel: wanneer het FCP adviseert om de monitoring anderzijds te laten plaatsvinden, hanteren we de door Cultuureducatiegroep ontwikkelde niveau-indicatoren.

COVID-19

De omstandigheden door COVID-19 zijn in de komende periode voor elk plan een onvoorspelbare factor. Zo kan het zijn dat sommige onderdelen van het CmK-programma 2021-2024 niet of later worden uitgevoerd, wat betekent dat hierdoor ook de afronding en verantwoording vertraging oplopen.

Tegenmaatregel: we volgen de richtlijnen en maatregelen zoals gesteld door de overheid en passen waar nodig onze plannen aan. Zo kijken we naar de mogelijkheid voor het bieden van online trainingen en houden we contacten met scholen, zo nodig, ook zoveel mogelijk online.

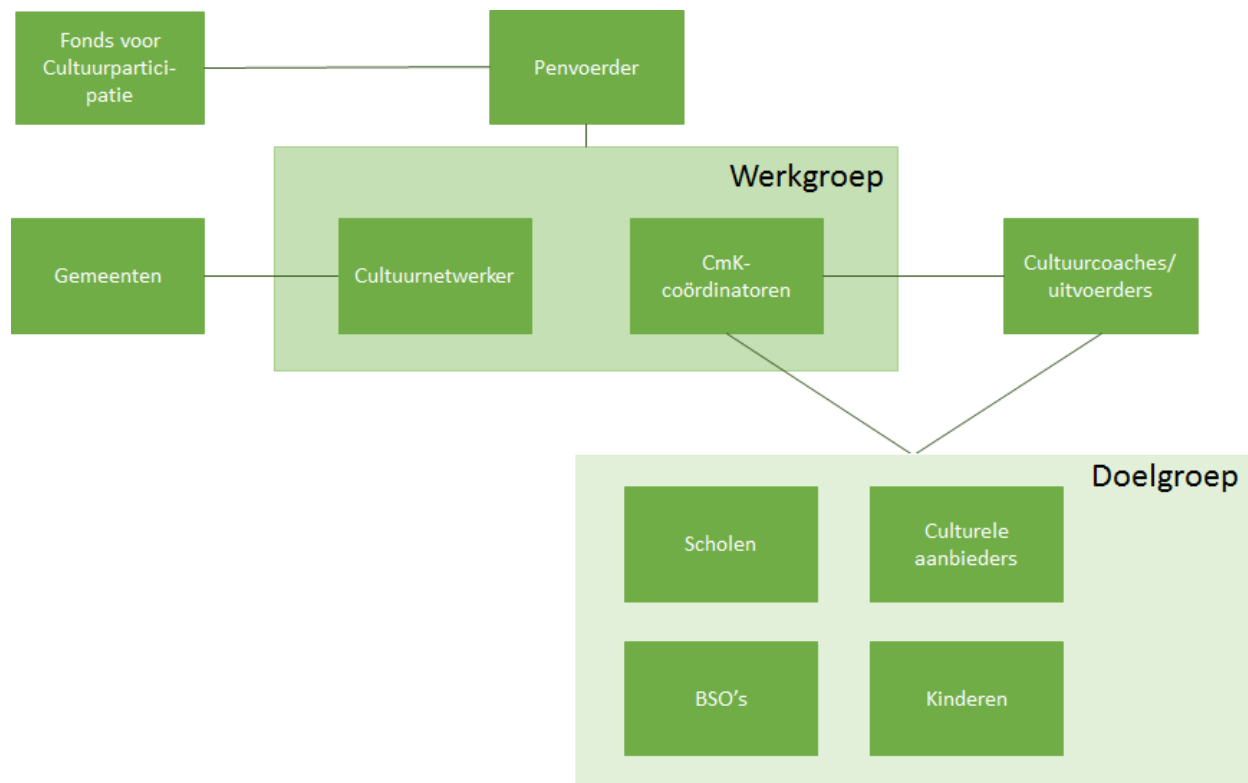
6. Samenwerking

Organigram

In CmK3 wordt in Midden Holland in vijf gemeenten samengewerkt verschillende partners. Het penvoerderschap ligt bij Cultuureducatiegroep en de uitvoering wordt onder vijf partijen verdeeld (Brede School Gouda, Garensponnerij, Stichting Vonk, Studio 01, Stichting Cultuurvijver).

Namens de regio Midden Holland is de cultuurnetwerker de centrale contactpersoon voor de vijf gemeenten.

Onderstaand diagram geeft de beoogde samenwerking grafisch weer.

Taakverdeling

Penvoerder Cultuureducatiegroep

De penvoerder is eindverantwoordelijke en onderhoudt contact met het Fonds voor Cultuurparticipatie (het FCP). Daarbij bieden we ondersteuning in het stellen van doelen, schrijven we het projectplan en houden we toezicht op de uitvoering. Dit doen we door het aandragen van informatie, formats en tussentijdse gesprekken met de CmK-coördinatoren.

Waar nodig sluiten wij aan bij het werkgroepoverleg, bijvoorbeeld met betrekking tot monitoring en evaluatie en de verantwoording.

De penvoerder houdt toezicht op de rechtmatigheid van de bestede gelden. Voor het deel indirecte matching gaat dit middels bestuursverklaringen per gemeente. Voor het deel directe matching beheert de penvoerder het budget en controleert maandelijks de facturen van iedere gemeente. De penvoerder zorgt na accordering maandelijks voor de betaling van de facturen. De penvoerder legt jaarlijks verantwoording af aan het FCP, waarbij per twee jaar een inhoudelijke verantwoording wordt afgelegd. De penvoerder draagt zorg voor de benodigde accountantsverklaring. Zowel voor de verantwoording als voor de monitoring en evaluatie draagt de penvoerder informatie en formats aan welke worden ingevuld door de CmK-coördinatoren en/of cultuurcoaches. Naar aanleiding van de ingevoerde data volgt een gesprek en vertaalt de penvoerder dit in de verantwoording aan het FCP. Naast het penvoerderschap biedt Cultuureducatiegroep diensten aan zoals trainingen op het gebied van procesgerichte didactiek en kunnen zij een rol spelen in het professionaliseren van de begeleiding van scholen. Deze diensten worden in samenspraak met de werkgroep ingekocht vanuit het CmK-budget.

CmK-coördinatoren

Iedere gemeente heeft een CmK-coördinator. Deze zijn verbonden aan de een van de partners in dit project. Zij hebben doelen, activiteiten en een begroting opgesteld voor hun gemeente die als basis geldt voor dit projectplan.

De CmK-coördinatoren vormen de centrale contactpersoon per gemeente en zetten cultuurcoaches of uitvoerders in voor de begeleiding van de scholen. De CmK-coördinatoren onderhouden de relatie met de schoolbesturen.

De CmK-coördinatoren keuren financiën goed (aan de hand van budgetten per gemeente) en houden een administratie bij van de uitgaven. Maandelijks levert de CmK-coördinator deze administratie en onderliggende facturen aan de penvoerder ter accordering en betaling. De coördinatoren zorgen dat de doelstelling van de gemeente wordt behaald en houden toezicht op de uitvoering. Ook werken zij mee en leveren zij input voor de monitoring, evaluatie en verantwoording. De coördinatoren werken met elkaar samen binnen de werkgroep en organiseren gezamenlijke activiteiten of stemmen deze met elkaar af, waaronder de inspiratiemiddag. Daarbij houdt de CmK-coördinator toezicht op de bestedingen en het CmK-budget van die gemeente en houdt zij contact met de lokale ambtenaar, zodat CmK in lijn loopt met lokale doelen.

Cultuurcoaches

De cultuurcoaches werken in opdracht van de CmK-coördinatoren. Deze cultuurcoaches vallen niet onder de combinatiefunctionarisregeling en hebben als taak het uitvoeren van Cultuureducatie met Kwaliteit. In twee gemeenten vervult de CmK-coördinator tevens de rol van cultuurcoach. De cultuurcoaches initiëren en begeleiden ontwikkeltrajecten op scholen (a.d.h.v. lokale doelen). Zo bieden zij begeleiding op het gebied van visie en beleid. Ook realiseren zij een verbinding tussen scholen en culturele instellingen in opdracht van de CmK-coördinatoren. Zij informeren scholen en culturele instellingen over actuele ontwikkelingen en inventariseren de kennisbehoeften van scholen en culturele instellingen. Vanuit deze inventarisatie nemen zij contact op met de CmK-coördinatoren. De cultuurcoaches leveren in opdracht van de

coördinator input voor de verantwoording en nemen de monitoring en evaluaties af bij de scholen.

Cultuurnetwerker

De cultuurnetwerker is een regioambtenaar welke de centrale contactpersoon voor de regiogemeenten vormt. Zij realiseert ambtelijke en bestuurlijke betrokkenheid bij CmK en voert bijbehorende werkzaamheden uit, zoals het organiseren van een informatiebijeenkomst, het adviseren van ambtenaren over lokale invulling CmK en het delen van voortgang van CmK. De cultuurnetwerker draagt jaarlijks zorg voor het afgeven van de bestuursverklaringen per gemeente voor het deel indirecte matching.

De cultuurnetwerker draagt er zorg voor dat iedere gemeente is voorzien van een CmK-coördinator welke bij voorkeur is verbonden aan een culturele instelling. Wanneer er geen CmK-coördinator is, neemt de cultuurnetwerker zijn of haar taken waar of zorgt in overleg met de werkgroep voor een passende oplossing.

Betrokken bij planvorming

Dit projectplan is tot stand gekomen in samenwerking met de vijf bovengenoemde culturele partners en de cultuurcoaches. Daarin hebben zij zowel de wensen van de scholen, aanbieders als gemeenten meegenomen. De gemeenten hebben op twee momenten in het proces het conceptplan kunnen inzien en feedback op kunnen geven.

Vanuit de goede contacten van de cultuurcoaches en CmK-coördinatoren, hebben zij goed zicht op de wensen en ambities van scholen en hebben zij dit opgenomen in het projectplan. Het plan is voorgelegd aan een aantal scholen voor feedback. Daarnaast hebben we de Hogeschool De Driestar gesproken over de samenwerking binnen CmK 3, dit opgenomen in het plan en ter feedback voorgelegd.

7. Kennisdeling

Vanwege de intensieve samenwerking tussen deelnemende partijen zijn kennisdeling en verbinding belangrijke items binnen ons programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK).

Er zullen structurele overlegmomenten van de werkgroep worden ingepland met een duidelijke agenda.

Kennisdeling voor scholen en culturele instellingen vindt zowel regionaal als per gemeente plaats. We organiseren inspiratiemiddagen rondom een thema dat wordt afgestemd met de scholen. Ook vragen we culturele instellingen een inhoudelijke bijdrage te leveren aan het programma. Waar wenselijk worden ook BSO's uitgenodigd voor de bijeenkomsten.

Op lokaal niveau worden er icc-netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Ook worden scholen en culturele instellingen op de hoogte gehouden van ontwikkelingen via nieuwsbrieven, website en contact met de cultuurcoaches/ CmK-coördinatoren.

Met de Driestar Hogeschool maken we gebruik van elkaars expertise op het gebied van cultuureducatie.

Deze doelen willen we bereiken:

- We faciliteren netwerken tussen icc-ers, scholen, BSO's en culturele instellingen.
- We wisselen kennis en expertise uit tussen de verschillende CmK-partners in de regio en de Pabo Hogeschool Driestar.
- We passen opgedane kennis in regionale en landelijke netwerkbijeenkomsten toe in onze diensten.

Activiteiten:

Binnen de regio Midden Holland:

- We organiseren jaarlijks een inspiratie dag, cultuurnetwerk en lokale bijeenkomsten voor kennisdeling tussen scholen, vakdocenten, culturele instellingen en waar wenselijk BSO's.
- We wisselen kennis uit met de Pabo op het gebied van cultuureducatie voor (Christelijke) scholen en invulling van de icc-cursus.
- We verzorgen gastlessen op de Pabo Hogeschool De Driestar.

Buiten de regio nemen we deel aan:

- Kennis Delen Festival van LKCA;
- Netwerk van penvoerders in Zuid-Holland;
- Netwerk icc-trainers voor de doorontwikkeling van de (verdiepings)cursus icc.

8. Monitoring en evaluatie

Niveau-indicatoren

Om de ontwikkeling van scholen te monitoren heeft Cultuureducatiegroep in CmK 2 niveau-indicatoren opgesteld. De opgestelde indicatoren geven inzicht in de ontwikkeling van cultuureducatie op schoolniveau en brengen daarmee de vorderingen van het project in beeld. Voor CmK 3 deelt Cultuureducatiegroep zijn opgebouwde expertise op het gebied van monitoring met de CmK-coördinatoren van Midden Holland. De indicatoren worden aangepast naar de doelen gesteld in Midden Holland voor CmK 3 en afgestemd met de vraagstelling van EVI. Zo vragen we bijvoorbeeld naar de stand van visie en beleid op de school en naar de samenwerking met de culturele omgeving.

EVI 2.0

Ook oriënteren we ons gedurende CmK 3 op het gebruik van het zelfevaluatie-instrument EVI om de effecten van cultuureducatie te kunnen monitoren. We onderzoeken de bijdrage die EVI kan leveren aan onze monitoring in de regio. In afwachting van het besluit over de landelijke monitor brengen we de landelijke monitor of EVI onder de aandacht bij de scholen.

Het evaluatiegesprek

De cultuurcoaches en/of CmK-coördinatoren begeleiden scholen in het halen van hun doelen. Zij onderhouden nauw contact met de school en monitoren de voortgang. Elke school heeft een vaste begeleider of begeleiders. Het evaluatiegesprek aan het eind van het jaar is een vast onderdeel in het traject en gebeurt aan de hand van ambities en – indien van toepassing – het cultuurplan. Zo nodig worden de plannen bijgesteld voor het komend schooljaar en opgenomen in het jaarplan. Ook worden in dit gesprek de niveau-indicatoren ingeschaald.

Deze doelen willen we bereiken:

- Een monitoring en evaluatie systematiek op schoolniveau en per gemeente die de vorderingen van de school binnen het project inzichtelijk maakt.

Activiteiten:

- Ontwikkelen van een format voor monitoring en evaluatie voor CmK-coördinatoren en cultuurcoaches o.b.v. expertise van Cultuureducatiegroep
- Mogelijkheden van EVI onderzoeken, gezamenlijk bepalen of deelname wenselijk is, betrekken en informeren van scholen
- Afstemmen van onze monitoring op (vraagstelling) EVI.

9.Planning

(sub)doel	Activiteiten	2021	2022	2023	2024
Kwalitatief goede Cultuureducatie	Tweesporenbeleid	Deelnemende scholen actief benaderen, Investeren relatiebeheer Opstellen ontwikkeltraject Opstarten bereik nieuwe scholen. Pro-actief benaderen Samenwerking met pabo opzetten	Ontwikkeltraject deelnemende scholen evalueren en bijstellen Blijvende aandacht nieuwe scholen, ontwikkeltraject uitvoeren. Samenwerking met pabo voortzetten	Ontwikkeltraject deelnemende scholen evalueren en bijstellen, werken aan borging Blijvende aandacht nieuwe scholen ontwikkeltraject evalueren en bijstellen	Ontwikkeltraject deelnemende scholen evalueren en bijstellen, werken aan borging Blijvende aandacht nieuwe scholen ontwikkeltraject evalueren en borgen
	Training en co-teaching	Jaarlijkse trainingen Verdiepings- cursus ICC ontwikkelen Informereren over co-teaching	Jaarlijkse trainingen Evaluatie en verbeterplan trainingen Uitvoeren co-teaching scholen	Jaarlijkse trainingen aanpassen n.a.v. verbeterplan Evaluatie co-teaching en verbeterplan	Jaarlijkse trainingen Uitvoeren co-teaching, aanpassen n.a.v. verbeterplan
	Procesgerichte didactiek	Voortzetten huidige vorm van training Doorontwikkeling training Opzetten implementatietraject Trainen vakdocenten Implementeren van didactiek in co-teaching en cocreaties	Uitvoeren en bijstellen van trainingen en implementatietraject Trainen vakdocenten Toepassen didactiek in co-teaching en cocreaties	Voortzetting en evaluatie training en implementatietraject Opstellen vervolgraining (en)	Voortzetting en verbeteren implementatie- traject en vervolg training(en)
	Schoolbesturen	Opbouw relatie	Versterken relatie	Onderhouden relatie	Onderhouden relatie
	Curriculum vernieuwing	Afhankelijk van planning Curriculum.nu deskundigheidsbevordering scholen en culturele instellingen	Afhankelijk van planning Curriculum.nu deskundigheidsbevordering scholen en culturele instellingen	Afhankelijk van planning Curriculum.nu deskundigheidsbevordering scholen en culturele instellingen	Afhankelijk van planning Curriculum.nu deskundigheidsbevordering scholen en culturele instellingen
	Samenwerking onderwijs en culturele instellingen	Samenhang door aanbodsdoelen	Informereren scholen Koppelen aanbod aan aanbodsdoelen met culturele instellingen Deskundigheids-bevordering scholen en instellingen	Start pilot met scholen, evalueren en verbeteren Koppelen aanbod aan aanbodsdoelen met culturele instellingen Verbreden dekking culturele instellingen	Voortzetting
Cocreatie		Werven cocreatie inclusief deskundigheidsbevordering	Opstarten cocreatie en deskundigheidsbevordering	Evalueren en verbeteren cocreatie en deskundigheidsbevordering	Voortzetting
Integrale cultuureducatie met andere vakken	Integrale cultuureducatie met andere vakken	Coaching van scholen, aanbieden procesgerichte didactiek Toepassen vakintegratie op vraag van scholen bij cocreatie projecten	Coaching van scholen, aanbieden procesgerichte didactiek Toepassen vakintegratie op vraag van scholen bij cocreatie projecten	Coaching van scholen, aanbieden procesgerichte didactiek Toepassen vakintegratie op vraag van scholen bij cocreatie projecten	Coaching van scholen, aanbieden procesgerichte didactiek Toepassen vakintegratie op vraag van scholen bij cocreatie projecten
Verbinden binnen- en buitenschools leren	Scholing medewerkers BSO's	Actief benaderen BSO's Voortzetten huidige vorm training Evaluatie en verbeterplan trainingen	Doorontwikkeling Aanbieden trainingen en co-teaching	Aanbieden trainingen en co-teaching	Aanbieden trainingen en co-teaching
	Verbinding binnen- buitenschools	Actief informeren leerlingen Uitvoering trap 1,2,3	Actief informeren leerlingen Uitvoering trap 1,2,3	Uitvoering trap 1,2,3	Uitvoering trap 1,2,3
Kennisdeling en monitoring en evaluatie	Kennisdeling	Organisatie/deelname netwerkbijeenkomsten Kaders en doelen stellen voor werkgroep overleggen	Organisatie/Deelname netwerkbijeenkomsten	Organisatie/Deelname netwerkbijeenkomsten	Organisatie/Deelname netwerkbijeenkomsten
	Monitoring en evaluatie	Ontwikkelen evaluatie en monitoring en afstemmen met werkgroep Evaluatie met scholen Orientatie Evi 2.0	Doorontwikkelen evaluatie en monitoring o.b.v. ervaringen Evaluatie met scholen Implementatie Evi2.0 (of anders)	Evaluatie met scholen	Evaluatie met scholen

10. Begroting

Vanwege de start van CmK 3 op 1 juli 2021 is in afstemming met het Fonds voor Cultuurparticipatie besloten om de budgetten per jaar in te laten gaan op deze datum. Dit betekent dat in 2021 een half jaar van het budget wordt benut en dat er uitloop is van dit project tot 1 juli 2025. Daarom is voor 2024 1,5 jaar budget in de begroting opgenomen.

De onderdelen in de begroting zijn terug te vinden in hoofdstuk 5: activiteiten. Daarbij zijn zowel de activiteiten die vanuit indirecte matching worden bekostigd als activiteiten die worden bekostigd uit de bijdrage van het FCP bij elkaar opgeteld. De begroting is daarbij opgesteld naar de richtlijnen van het FCP.

Totaal begroting				
<i>Cultuureducatie met Kwaliteit 3 Midden Holland</i>				
Inkomsten	2021	2022	2023	2024
Bijdrage per inwoner	€ 0,79	€ 0,79	€ 0,79	€ 0,79
Indirect matching gemeente	€ 92,734	€ 185,468	€ 185,468	€ 278,202
Matching FCP	€ 92,734	€ 185,468	€ 185,468	€ 278,202
Totaal inkomsten	€ 185,468	€ 370,936	€ 370,936	€ 556,404
Kosten algemeen	2021	2022	2023	2024
Kosten penvoerderschap	€ 4,420	€ 8,840	€ 8,840	€ 13,260
Accountant	€ 5,000	€ 10,000	€ 10,000	€ 15,000
Monitoring en evaluatie	€ 2,080	€ 4,160	€ 4,160	€ 6,240
Totaal kosten algemeen	€ 11,500	€ 23,000	€ 23,000	€ 34,500
Activiteitenkosten	2021	2022	2023	2024
A. Samenwerking scholen en culturele instellingen	€ 74,870	€ 149,740	€ 149,740	€ 224,610
B. Professionalisering scholen en culturele instellingen	€ 39,096	€ 78,192	€ 78,192	€ 117,288
C. Kennisdeling	€ 18,476	€ 36,952	€ 36,952	€ 55,428
D. Subdoelen	€ 41,526	€ 83,052	€ 83,052	€ 124,578
Totaal uitgaven activiteiten	€ 173,968	€ 347,936	€ 347,936	€ 521,904
Totaal uitgaven	2021	2022	2023	2024
	€ 185,468	€ 370,936	€ 370,936	€ 556,404

* In de begroting in het aanvraagformulier van het FCP zijn de coördinatielasten apart gespecificeerd.

Besteding per gemeente

In onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de verschillende gemeenten hun budget binnen CmK 3 per jaar inzetten. Zowel de indirecte matching als de gelden vanuit het FCP.

Totaal bestedingen per gemeente	Bodegraven-Reeuwijk	Gouda	Krimpenwaard	Waddinxveen	Zuidplas	Totaal per onderdeel
A. Samenwerking scholen en culturele instellingen	€ 8,000	€ 75,659	€ 22,190	€ 32,050	€ 11,841	€ 149,740
B. Deskundigheidsbevordering scholen en culturele instellingen	€ 9,800	€ 29,818	€ 17,200	€ 6,699	€ 14,675	€ 78,192
C. Kennisdeling	€ 5,774	€ 2,980	€ 4,828	€ 1,217	€ 22,153	€ 36,952
D. Subdoelen	€ 27,500	€ -	€ 38,847	€ 2,000	€ 14,705	€ 83,052
Totaal besteed per gemeente (exclusief penvoerderskosten)	€ 51,074	€ 108,457	€ 83,065	€ 41,966	€ 63,374	€ 347,936

* In gemeente Gouda wordt er aan de subdoelen gewerkt binnen de activiteiten die onder A en B vallen.

Bijlage 1: Uitgangspunten

“De kunsten en het erfgoed laten ons het eigene met andere ogen zien.”⁶ Minister van Engelshoven.

Cultuureducatie verrijkt je kijk! Cultuur gaat over het menselijk denken, doen en maken (in het heden en verleden). Kunst is hier een uiting van. Sinds mensenheugenis wordt er gezongen, gedanst, gespeeld en getekend. Het maakt ons mens. Ook in het heden is kunst en cultuur nog altijd van belang voor onze ontwikkeling. Het is essentieel voor het opgroeien tot kritische burger. De regeling Cultuureducatie met Kwaliteit biedt ons de mogelijkheid om kwalitatieve integrale cultuureducatie (verder) te waarborgen in het onderwijs.

Kwalitatieve cultuureducatie

Het bevorderen van integrale kwalitatieve cultuureducatie is ons hoofddoel. We stellen daarbij het ontwikkelen van het artistiek-creatief vermogen van kinderen centraal. Leerlingen gebruiken hun verbeeldingskracht om artistiek werk te (re)produceren en betekenis te geven aan wat zij alleen of samen met anderen maken en meemaken. Daarin onderscheiden we kunst leren maken, kunst meemaken en betekenis geven aan het maken en meemaken van kunst. De kinderen worden gestimuleerd hun verbeeldingskracht te gebruiken, op onderzoek uit te gaan en ervaren verschillende functies van kunst. De kinderen leren te kijken naar kunst en ontdekken dat kunst kan verwonderen, uitdagen, amuseren of kan schuren. Hiermee sluiten we aan bij de visie zoals ontwikkeld binnen curriculum.nu voor het vakgebied Kunst en Cultuur.

Procesgerichte didactiek

Om scholen en culturele instellingen te ondersteunen bij het bereiken van kwalitatieve cultuureducatie, trainen we hen in procesgerichte didactiek. Deze didactiek is door Karin Kotte omschreven in het denkkader procesgerichte didactiek⁷. Bij deze didactiek wordt de leerling begeleid in het intensief waarnemen, verbeelden, onderzoeken en beleven van de wereld om hem heen. Gevoelens, ervaringen en ontdekkingen die daarbij worden opgedaan, worden op eigen wijze omgezet in een artistiek-creatieve uiting. Het doorlopen van de vier fasen van het creatieve proces (oriënteren, onderzoeken, uitvoeren en evalueren) staat hierin centraal. Leerlingen ontwikkelen hierbij 21e eeuwse vaardigheden, zoals kritisch denken, creatief denken en handelen, probleemoplossende vaardigheden, communiceren en samenwerken. De didactiek heeft veel overeenkomsten met onderzoekend en ontwerpnd leren, denk bijvoorbeeld aan het onderzoeken door de kinderen en de coachende rol van de leerkracht. Daarbij biedt procesgerichte didactiek leerkrachten broodnodige handvatten om tot een kwalitatieve verbinding te komen, waarbij vakinhoudelijke doelen van verschillende

⁶ Cultuur in een open samenleving, OCW 13-03-2018. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/03/12/cultuur-in-een-open-samenleving>

⁷ Karin Kotte, Procesgerichte didactiek, een denkkader (2017) https://kunstedu.nl/wp-content/uploads/2017/02/denkkader-cultuureducatie_2017_web-1.pdf

leergebieden geïntegreerd worden aangeboden. Ook binnen de co-teaching, co-creatie projecten en het ontwikkelen van nieuw aanbod zullen we deze didactiek zo veel mogelijk toepassen.

Naast de procesgerichte didactiek zoals beschreven door Karin Kotte, is er in 'Begrijpen met je handen'⁸ een werkwijze die zich leent voor de jongste kinderen en BSO's. Hoewel de didactieken overeenkomsten bevatten in de focus op het proces, wordt er in de procesgerichte didactiek wel vanuit een oriëntatie en onderzoek toegewerkt naar het creëren van een product (kunstwerk, toneelstuk, muziekstuk etc.). In begrijpen met je handen hoeft een activiteit niet te resulteren in een product en wordt er weinig sturing gegeven.

Gelijke kansen

De Onderwijsinspectie⁹ stelt dat Nederland met systematische kansenongelijkheid in het onderwijs kampt. Eén van de definities van kansengelijkheid is dat *kinderen met dezelfde talenten ook dezelfde kansen krijgen*. Dit vraagt niet alleen om aandacht op het gebied van cognitie, maar ook om aandacht voor sport en kunst- en cultuurontwikkeling. Binnen CmK 3 is het creëren van gelijke kansen dan ook een belangrijk speerpunt. Minister Van Engelshoven schrijft; *"Ik vind dat cultuur van en voor iedereen is."*¹⁰ Het creëren van gelijke kansen betekent cultuur beschikbaar stellen voor iedereen. Ongeacht je afkomst of woonplaats.

Het creëren van gelijke kansen vraagt om aandacht voor degene die een extraatje nodig hebben. Zowel scholen in focuswijken als scholen in de het landelijk gebied krijgen speciale aandacht. We streven naar kwalitatieve cultuureducatie op alle scholen in Midden Holland. Het landelijk gebied kent een beperkt aanbod van culturele activiteiten. Ook dit is een aandachtspunt bij het zorgen voor gelijke kansen voor alle kinderen in de regio.

Scholen die nog niet eerder hebben deelgenomen aan CmK krijgen speciale aandacht.

Daarnaast zorgen we ervoor dat kinderen ook na schooltijd zich kunnen verdiepen in cultuureducatie.

Verbinding binnen- en buitenschools.

Alhoewel kunstzinnige oriëntatie één van de kerndoelen van het basisonderwijs vormt, is de tijd die scholen hieraan kunnen besteden beperkt. Het is dan ook van belang om leerlingen ook na schooltijd kans te geven zich te verrijken met cultuur en cultuureducatie. Het verbinden van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie is één van de subdoelen van de regeling waar wij in Midden Holland aan willen werken.

We definiëren binnenschools als alle activiteiten die onder leestijd plaatsvinden. Dit kunnen ook activiteiten zijn van externe aanbieders. Buitenschools zijn alle activiteiten die na schooltijd plaatsvinden. Om de binnen- en buitenschoolse activiteiten op elkaar te laten aansluiten,

⁸ Begrijpen met je handen (2012) Sabine Plamper, Annet Weterings

⁹ Inspectie van het onderwijs. Rapport De Staat van het Onderwijs 2018, Onderwijsverslag over 2016/2017 (2018); Inspectie van het onderwijs. Rapport De Staat van Het Onderwijs 2020 (2020)

¹⁰ Zie [hier](#) voor de Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021 - 2024

werken we met inhoudslijnen en aanbodsdoelen. Inhoudslijnen met aanbodsdoelen¹¹ vormen een kader waarin inzichtelijk wordt gemaakt waar de leerkracht met de leerlingen aan werkt. Er zijn aanbodsdoelen geformuleerd voor ieder leergebied in het primair onderwijs. Deze geven de inhoud van het leergebied weer, zowel op het gebied van kennis, vaardigheden als houding. De aanbodsdoelen zijn weergegeven in inhoudslijnen met drie fases die een opbouw door de basisschool leerjaren heen tonen.

¹¹<https://tule.slo.nl/inhoudslijnen/index.htm>